

Convenție referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele (CMR)

Geneva, 14 noiembrie 1975

Cap. I

Domeniul de aplicare

Art. 1

1. Prezenta convenție se aplica oricărui contract de transport de mărfuri pe șosele, cu titlu oneros, cu vehicule, când locul primirii mărfii și locul prevăzut pentru eliberare, așa cum sunt indicate în contract, sunt situate în doua tari diferite, dintre care cel puțin una este tara contractanta, independent de domiciliul și de naționalitatea participanților la contract.
2. în sensul prezentei convenții, prin "vehicule" se înțeleg automobilele, vehiculele articulate, remorcile și semiremorcile, așa cum sunt ele definite în articolul 4 al Convenției asupra circulației rutiere din 19 septembrie 1949.
3. Prezenta convenție se aplica chiar daca transporturile intrând în domeniul ei de aplicare sunt efectuate de către state sau de către instituții ori organizații guvernamentale.
4. Prezenta convenție nu se aplica:
 - a) transporturile efectuate pe baza convențiilor poștale internaționale;
 - b) transporturile funerare;
 - c) transporturile efectuate de strămutare.
5. Părțile contractante se obliga sa nu aducă nici o modificare prezentei convenții prin acorduri speciale încheiate între doua sau mai multe dintre ele, putându-se totuși scoate de sub prevederile ei micul trafic de frontiera sau autorizarea folosirii scrisorii de trăsura reprezentative a mărfii în transporturile efectuate exclusiv pe teritoriile lor.

Art. 2

1. Daca vehiculul conținând mărfuri este transportat pe o parte a parcursului, pe mare, cale ferata, cale navigabila interioara sau aeriana, fără descărcarea mărfii din vehicul, cu excepția aplicării eventuale a dispozițiilor articolului 14, prezenta convenție se aplica pentru întregul transport. Totuși, în măsura în care s-a dovedit ca o pierdere, o avarie sau o întârziere la eliberarea mărfii, care a survenit în cursul transportului cu un astfel de transport decât cel rutier, nu a fost cauzata de o acțiune sau omisiune a transportatorului rutier și ca provine dintr-un fapt care nu a putut sa se producă decât în cursul și din cauza transportului nerutier, răspunderea transportatorului rutier nu este determinata de prezenta convenție, ci de felul în care răspunderea transportatorului nerutier ar fi fost determinata daca un contract de transport ar fi fost încheiat între expeditor și transportorul nerutier numai pentru transportul mărfii, conform prevederilor legale privind transportorul de mărfuri

printr-un alt fel de transport decât cel rutier. Cu toate acestea, în lipsa unor astfel de prevederi, răspunderea transportatorului rutier va fi determinată de prezenta convenție.

2. Dacă transportatorul rutier este în același timp și transportator nerutier, răspunderea sa este, de asemenea, determinată de prevederile paragrafului 1, ca și când funcția sa de transportator rutier și funcția sa de transportator nerutier ar fi exercitate de către două persoane diferite.

Cap. II

Persoanele pentru care răspunde transportatorul

Art. 3

Pentru aplicarea prezentei convenții, transportatorul răspunde ca de propriile sale acțiuni și omisiuni, de acțiunile și omisiunile prepușilor săi și ale oricăror alte persoane la serviciile cărora recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau aceste persoane acționează în exercițiul funcțiilor lor.

Cap. III

Incheierea și executarea contractului de transport

Art. 4

Proba contractului de transport se face prin scrisoare de trăsura. Absența, neregularitatea sau pierderea scrisorii de trăsura nu afectează nici existența, nici valabilitatea contractului de transport, care rămâne supus dispozițiilor prezentei convenții.

Art. 5

1. Scrisoarea de trăsura este întocmită în trei exemplare originale, semnate de expeditor și de transportator, aceste semnături putând să fie imprimare sau înlocuite prin ștampilele expeditorului și transportatorului, dacă legislația țării în care este întocmită scrisoarea de trăsura o permite. Primul exemplar se remite expeditorului, al doilea însoțește marfa, iar al treilea se ține de transportator.

2. În cazul în care marfa de transportat trebuie să fie încărcată de vehicule diferite sau dacă este vorba de diferite feluri de marfă ori de loturi distincte, expeditorul sau transportatorul are dreptul să ceară întocmirea de scrisori de trăsura pentru fiecare vehicul folosit sau pentru fiecare fel de marfă ori lot de mărfuri.

Art. 6

1. Scrisoarea de trăsura trebuie să conțină următoarele date:

- a) locul și data întocmirii sale;
- b) numele și adresa expeditorului;
- c) numele și adresa transportatorului; d) locul și data primirii mărfii și locul

prevăzut pentru eliberarea acesteia;

e) numele și adresa destinatarului;

f) denumirea curentă a naturii mărfii și felul ambalajului, iar pentru mărfurile periculoase, denumirea lor general recunoscută;

g) numărul coletelor, marcajele speciale și numerele lor;

h) greutatea brută sau cantitatea astfel exprimată a mărfii;

i) cheltuielile aferente transportului (preț de transport, cheltuieli accesorii, taxe de vamă și alte cheltuieli survenite de la încheierea contractului și până la eliberare);

j) instrucțiunile necesare pentru formalitățile de vamă și altele;

k) indicația ca transportul este supus regimului stabilit prin prezenta convenție și nici unei alte clauze contrare.

2. Dacă este cazul, scrisoare de trăsură trebuie să conțină și indicațiile următoare:

a) interzicerea transbordării;

b) cheltuielile pe care expeditorul le ia asupra sa;

c) totalul sumelor ramburs de perceput la eliberarea mărfii;

d) valoarea declarată a mărfii și suma care reprezintă interesul special la eliberare;

e) instrucțiunile expeditorului către transportator cu privire la asigurarea mărfii;

f) termenul convenit în care transportul trebuie să fie efectuat;

g) lista documentelor remise transportatorului.

3. Părțile pot insera în scrisoarea de trăsura orice altă indicație pe care ele o consideră utilă.

Art. 7

1. Expeditorul răspunde pentru toate cheltuielile și daunele pricinuite transportatorului din cauza inexactității sau insuficienței:

a) indicațiile menționate în articolul 6 paragraful 1 b), d), e), f), g), h) și j);

b) indicațiile menționate în articolul 6 paragraful 2;

c) oricăror alte indicații sau instrucțiuni date de el pentru emiterea scrisorii de trăsură sau pentru a fi inserate în acesta.

2. Dacă, la cererea expeditorului, transportatorul înscrie în scrisoarea de trăsură mențiunile indicate în paragraful 1 al prezentului articol, se consideră, până la proba contrară, ca acesta a acționat în contul expeditorului.

3. Dacă scrisoarea de trăsură nu conține mențiunea prevăzută în articolul 6 paragraful 1 k), transportatorul răspunde pentru toate cheltuielile și daunele pe care le-ar suporta persoana care are dreptul să dispună asupra mărfii datorită acestei omisiuni.

Art. 8

1. La primirea mărfii, transportatorul este obligat să verifice:

a) exactitatea mențiunilor din scrisoarea de trăsură referitoare la numărul de colete, cit și la marcajul și la numerele lor;

b) starea aparentă a mărfii și a ambalajului ei.

2. Dacă transportatorul nu are mijloace rezonabile de a verifica exactitatea mențiunilor indicate în paragraful 1 a) al prezentului articol, el va înscrie în

scrisoarea de trăsură rezerve care trebuie sa fie motivate. El trebuie, de asemenea, sa motiveze toate rezervele pe care le face cu privire la starea aparenta a mărfii și a ambalajului ei. Aceste rezerve nu angajează pe expeditor, daca acesta nu le-a acceptat în mod expres în scrisoarea de trăsură.

3. Expeditorul are dreptul sa ceara verificarea de către transportator a greutateii brute a mărfii sau a cantității acesteia astfel exprimate. El poate cere, de asemenea, verificarea conținutului coletelor. Transportatorul poate cere plata cheltuielilor de verificare. Rezultatul verificărilor se consemnează în scrisoarea de trăsură.

Art. 9

1. Scrisoarea de trăsură face dovada, până la proba contrarie, a condițiilor contractului și a primirii mărfii de către transportator.

2. în absenta înscrierii în scrisoarea de trăsură a rezervelor motivate ale transportatorului, exista prezumția ca marfa și ambalajul ei erau în stare aparenta buna în momentul primirii de către transportator și ca numărul de colete, cit și marcajele și numerele lor erau conforme cu mențiunile din scrisoarea de trăsura.

Art. 10

Expeditorul este răspunzător fata de transportator pentru daunele pricinuite persoanelor, materialului sau alte mărfuri, precum și pentru cheltuielile cauzate de defectuozitatea ambalajului mărfii, afara de cazul când defectuozitatea, fiind aparenta sau cunoscuta transportatorului în momentul primirii mărfii, transportatorul nu a făcut rezerve cu privire la aceasta.

Art. 11

1. în vederea îndeplinirii formalităților de vama și a altora care trebuie făcute înainte de eliberarea mărfii, expeditorul trebuie sa anexeze la scrisoarea de trăsură sau sa pună la dispoziția transportatorului documentele necesare și sa-i furnizeze toate informațiile cerute.

2. Transportatorul nu este obligat sa examineze daca aceste documente și informații sunt exacte sau suficiente. Expeditorul este răspunzător fata de transportator pentru toate daunele care ar putea rezulta din lipsa, insuficienta sau neregularitatea acestor documente și informații, în afara de cazul în care culpa este a transportatorului.

3. Transportatorul este răspunzător ca și un comisionar de consecințele pierderii sau utilizării inexacte a documentelor menționate în scrisoarea de trăsură și care o însoțesc sau care i s-au predat; totuși, despăgubirea pusa în sarcina sa nu o va depăși pe aceea care ar fi datorata în caz de pierdere a mărfii.

Art. 12

1. Expeditorul are dreptul de dispoziție asupra mărfii, în special sa ceara transportatorului oprirea transportului, schimbarea locului prevăzut pentru eliberare sau sa elibereze marfa unui alt destinatar decât cel indicat în scrisoarea de trăsura.

2. Acest drept sa stinge în momentul în care al doilea exemplar al scrisorii de trăsura este remis destinatarului, sau daca acesta își exercita dreptul prevăzut de articolul 13 paragraful 1; din acel moment, transportatorul trebuie sa se conformeze ordinelor destinatarului.
3. Dreptul de dispoziție aparține totuși destinatarului din momentul întocmirii scrisorii de trăsura, daca expeditorul face o mențiune în acest sens pe aceasta scrisoare.
4. Daca, exercitând dreptul sau de dispoziție, destinatarul ordona eliberarea mărfii unei alte persoane, aceasta nu poate desemna alți destinatari.
5. Exercițiul dreptului de dispoziție este supus următoarelor condiții:
 - a) expeditorul sau, în cazul indicat în paragraful 3 al prezentului articol, destinatarul, care vrea sa exercite acest drept, trebuie sa prezinte primul exemplar al scrisorii de trăsura, pe care trebuie sa fie înscrise noile instrucțiuni date transportatorului și sa despăgubească pe transportator pentru cheltuielile și prejudiciul pe care le-a antrenat executarea acestor instrucțiuni;
 - b) executarea acestor instrucțiuni trebuie sa fie posibila în momentul în care instrucțiunile parvin persoanei care trebuie sa le execute și nu trebuie nici sa împiedice exploatarea normala a întreprinderii transportatorului, nici sa aducă prejudicii expeditorilor sau destinatarilor altor transporturi;
 - c) instrucțiunile nu trebuie niciodată sa aibă ca efect divizarea transportului.
6. în cazul în care, datorita dispozițiilor prevăzute în paragraful 5 b) al prezentului articol, transportatorul nu poate executa instrucțiunile pe care le primește, el trebuie sa înștiințeze imediat despre aceasta persoana care a dat aceste instrucțiuni.
7. Transportatorul care nu executa instrucțiunile date în condițiile prevăzute de prezentul articol sau care s-a conformat acestor instrucțiuni fără sa fi cerut prezentarea primului exemplar al scrisorii de trăsura va fi răspunzător fata de cel care are dreptul sa ceara acoperirea prejudiciului cauzat de acest fapt.

Art. 13

1. După sosirea mărfii la locul prevăzut pentru eliberare, destinatarul are dreptul de a cere ca al doilea exemplar al scrisorii de trăsura sa-i fie remis și ca marfa sa-i fie eliberata contra unei dovezi de primire. Daca pierderea mărfii este stabilita sau daca marfa nu a sosit la expirarea termenului prevăzut în articolul 19, destinatarul este autorizat sa pretindă în numele sau de la transportator drepturile care rezulta din contractul de transport.
2. Destinatarul care se prevalează de drepturile care ii sunt acordate de paragraful 1 al prezentului articol, este obligat sa plătească creanțele sale care rezulta din scrisoarea de trăsura. în caz de contestare a acestora, transportatorul nu este obligat sa efectueze eliberarea mărfii decât în cazul în care destinatarul a depus o cauțiune.

Art. 14

1. Daca, pentru un motiv oarecare, executarea contractului în condițiile prevăzute în scrisoarea de trăsura este sau devine imposibila înainte de sosirea mărfii la locul prevăzut pentru eliberare, transportatorul este obligat sa ceara instrucțiuni

persoanei care are dreptul sa dispună de marfa, în conformitate cu articolul 12.

2. Totuși, dacă circumstanțele permit efectuarea transportului în condițiile care diferă de cele prevăzute în scrisoarea de trăsura și dacă transportatorul nu a putut să obțină în timp util instrucțiunile de la persoana care are dreptul de a dispune de marfa conform articolului 12, el va lua măsurile pe care le considera ca fiind cele mai bune în interesul persoanei care are dreptul de a dispune de marfa.

Art. 15

1. în cazul în care după sosirea mărfii la locul de destinație se ivesc impedimente la eliberare, transportatorul cere instrucțiuni de la expeditor. Dacă destinatarul refuză marfa, expeditorul are dreptul de a dispune de aceasta, fără a prezenta primul exemplar al scrisorii de trăsura.
2. Chiar dacă a refuzat marfa, destinatarul poate oricând să ceară eliberarea ei atât timp cât transportatorul nu a primit instrucțiuni contrarii de la expeditor.
3. Dacă impedimentul la eliberarea mărfii apare după ce destinatarul, conform dreptului pe care îl deține în virtutea articolului 12 paragraful 3, a dat ordin de a se elibera marfa unei alte persoane, destinatarul se substituie expeditorului, iar aceasta alta persoana destinatarului, pentru aplicarea paragrafelor 1 și 2 de mai sus.

Art. 16

1. Transportatorul are dreptul la rambursarea cheltuielilor legate de solicitarea de instrucțiuni sau cele determinate de executarea instrucțiunilor primite, cu condiția ca aceste cheltuieli să nu fie consecința culpei sale.
2. în cazurile indicate în articolului 14 paragraful 1 și în articolul 15, transportatorul poate să descarce imediat marfa în contul persoanei care are dreptul să dispună de aceasta; după aceasta descărcare, transportul este considerat terminat. Transportatorul își asumă atunci păstrarea mărfii. El poate totodată să încredințeze marfa unui terț și nu este atunci răspunzător decât de alegerea judicioasă a acestui terț. Marfa rămâne grevata de creanțele rezultând din scrisoarea de trăsura și de toate celelalte cheltuieli.
3. Transportatorul poate să procedeze la vânzarea mărfii fără să aștepte instrucțiuni de la persoana care are dreptul să dispună, când natura perisabilă a mărfii sau starea ei o justifică sau când cheltuielile pentru păstrare sunt disproporționate față de valoarea mărfii. în celelalte cazuri el poate, de asemenea, proceda la vânzarea mărfii, dacă, într-un termen rezonabil, el nu a primit din partea persoanei care are dreptul să dispună de marfa instrucțiuni contrarii a căror executare îi poate fi cerută în mod echitabil.
4. Dacă marfa a fost vândută în baza dispozițiilor prezentului articol, suma obținută din vânzare trebuie pusă la dispoziția persoanei care are dreptul de a dispune de marfa, minus cheltuielile care grevează marfa. Dacă aceste cheltuieli sunt mai mari decât suma obținută din vânzare, transportatorul are dreptul la diferență.
5. Procedura utilizată în caz de vânzare este determinată de legea sau de uzanțele locului unde se găsește marfa.

Cap. IV

Răspunderea transportatorului

Art. 17

1. Transportatorul este răspunzător pentru pierderea totală sau parțială sau pentru avariere, produse între momentul primirii mărfii și cel al eliberării acesteia, cit și pentru întârzierea în eliberare.
2. Transportatorul este exonerat de această răspundere dacă pierderea, avaria sau întârzierea a avut drept cauză o culpă a persoanei care are dreptul să dispună de marfa, un ordin al acesteia nerezultând dintr-o culpă a transportatorului, un viciu propriu al mărfii sau circumstanțe pe care transportatorul nu putea să le evite și ale căror consecințe nu le putea preveni.
3. Transportatorul nu poate invoca, pentru a fi exonerat de răspundere, nici defecțiunea vehiculului pe care-l folosește pentru efectuarea transportului, nici culpa persoanei de la care a închiriat vehiculul sau a prepușilor acesteia.
4. Ținând cont de articolul 18 paragrafele 2 până la 5, transportatorul este exonerat de răspundere dacă pierderea sau avaria rezulta din riscurile particulare inerente uneia sau mai multora dintre următoarele fapte:
 - a) folosirea de vehicule descoperite, fără prelate, dacă această folosire a fost convenită într-un mod expres și menționată în scrisoarea de trăsură;
 - b) lipsa sau defectuoșitatea ambalajului pentru mărfurile expuse prin felul lor la stricăciuni sau avariere, când aceste mărfuri nu sunt ambalate sau sunt rău ambalate;
 - c) manipularea, încărcarea, stivuirea sau descărcarea mărfii de către expeditor sau destinatar sau de către persoane care acționează în contul expeditorului sau al destinatarului;
 - d) natura unor mărfuri expuse, datorită cauzelor inerente însăși naturii lor, fie la pierdere totală sau parțială, fie la avarie în special prin spargere, rugina, deteriorare internă și spontană, uscăre, curgere, pierdere normală sau prin acțiunea insectelor sau a rozătoarelor;
 - e) insuficiența sau imperfecțiunea marcajelor sau a numerelor coletelor;
 - f) transportul de animale vii.
5. Dacă în baza prezentului articol, transportatorul nu răspunde de unii factori care au cauzat dauna, răspunderea sa nu este angajată decât în măsura în care factorii de care el răspunde, în baza prezentului articol, au contribuit la dauna.

Art. 18

1. Sarcina probei ca pierderea, avaria sau întârzierea eliberării a avut drept cauză unul dintre factorii prevăzuți în articolul 17 paragraful 2 incumbă transportatorului.
2. Când transportatorul stabilește că, ținând seama de circumstanțele de fapt, pierderea sau avarierea a putut să rezulte din unu sau mai multe riscuri particulare prevăzute în articolul 17 paragraful 4, există prezumția că ea a rezultat din această cauză. Cel în drept poate totuși să facă dovada că dauna nu a avut drept cauză în

întregime sau parțial unul dintre aceste riscuri.

3. Prezumția arătată mai sus nu este aplicabilă în cazul prevăzut de articolul 17 paragraful 4 a), dacă este vorba de o pierdere anormală sau o pierdere de colete.

4. Dacă transportul este efectuat cu ajutorul unui vehicul amenajat în vederea protejării mărfurilor împotriva influenței căldurii, a frigului, a variațiilor de temperatură sau a umidității aerului, transportatorul nu poate invoca beneficiul prevederilor articolului 17 paragraful 4 d) decât dacă face dovada că toate măsurile care îi incumbă, ținând cont de circumstanțe, au fost luate în ceea ce privește alegerea, întreținerea și folosirea acestor amenajări și că el s-a conformat instrucțiunilor speciale care i-au fost date.

5. Transportatorul nu poate invoca beneficiul prevederilor articolului 17 paragraful 4 f) decât dacă face dovada că toate măsurile care îi incumbă în mod normal, ținând cont de circumstanțe, au fost luate și că el s-a conformat instrucțiunilor speciale care i-au fost date.

Art. 19

Se considera întârziere la eliberare atunci când marfa nu a fost eliberată în termenul convenit sau, dacă nu a fost convenit un termen, atunci când durata efectivă a transportului depășește timpul care în mod rezonabil este acordat unui transportator diligent, ținându-se cont de circumstanțe și, printre altele, în cazul unei încărcări parțiale, de timpul necesar pentru asamblarea unei încărcături complete în condiții normale.

Art. 20

1. Cel în drept poate să considere marfa pierdută, fără a prezenta alte dovezi, când aceasta nu a fost eliberată în termen de 30 zile de la expirarea termenului convenit sau, dacă nu a fost convenit un asemenea termen, în termen de 60 zile de la primirea mărfii de către transportator.

2. Cel în drept poate, primind despăgubirea pentru marfa pierdută, să ceară, în scris, să fie încunoscintat imediat, în cazul în care marfa ar fi găsită în cursul anului care urmează plății despăgubirii. Confirmarea primirii unei astfel de cereri se comunică în scris.

3. În termen de 30 zile de la primirea unei atari încunoscintări cel în drept poate cere ca marfa să-i fie predată contra plății creanțelor rezultând din scrisoarea de trăsură și contra restituirii despăgubirii primite, deducându-se eventual cheltuielile care ar fi fost cuprinse în această despăgubire și sub rezerva tuturor drepturilor la despăgubire pentru întârzierea la eliberare prevăzută în articolul 23 și, după caz, în articolul 26.

4. În cazul lipsei fie a cererii prevăzute în paragraful 2, fie a instrucțiunilor date în termenul de 30 zile prevăzut în paragraful 3, sau dacă marfa a fost găsită după un an de la plata de despăgubirii, transportatorul poate dispune de aceasta, conform legislației locale unde se găsește marfa.

Art. 21

Daca marfa este eliberata destinatarului fără încasarea sumei ramburs care ar fi trebuit sa fie perceputa de către transportator în virtutea dispozițiilor contractului de transport, transportatorul este obligat sa despăgubească pe expeditor cu suma ramburs, fără a fi prejudiciat în dreptul sau în regres împotriva destinatarului.

Art. 22

1. Daca expeditorul preda transportatorului mărfuri periculoase, el ii semnaleză acestuia natura exacta a pericolului pe care mărfurile îl prezintă și ii indica eventual precauțiile care trebuie luate. în cazul când aceasta semnalare nu a fost consemnata în scrisoarea de trăsură, sarcina de a face dovada, prin orice mijloace, ca transportatorul a avut cunoștința de natura exacta a pericolului pe care îl prezenta transportul mărfurilor sus-menționate revine expeditorului sau destinatarului.

2. Mărfurile periculoase care nu au fost cunoscute ca atare de către transportator în condițiile prevăzute de paragraful 1 al prezentului articol pot fi, în orice moment și în orice loc, descărcate, distruse sau făcute inofensive de către transportator, fără nici o despăgubire; expeditorul este în plus răspunzător pentru toate cheltuielile și daunele rezultând din predarea la transport a acestor mărfuri sau pentru transportul lor.

Art. 23

1. Când, în conformitate cu dispozițiile prezentei convenții, este pusa în sarcina transportatorului o despăgubire pentru pierderea totala sau parțiala a mărfii, aceasta despăgubire este calculata după valoarea mărfii la locul și în momentul primirii acesteia pentru transport.

2. Valoarea mărfii este determinata pe baza cursului bursei sau, în lipsa acestuia, pe baza prețului curent al pieței, sau, în lipsa amândurora, pe baza valorii uzuale a mărfurilor de același fel și de aceeași calitate.

3. Totuși, cuantumul despăgubirii nu poate depăși 25 franci per kilogram de greutate bruta lipsa. Prin franc se înțelege francul-aur, cu greutatea de 10/31 grame și conținut de finețe de 0,900.

4. în plus, se restituie taxa de transport, taxele vamale și alte cheltuieli ivite cu ocazia transportului mărfii, în totalitate în caz de pierdere totala și proporțional în caz de pierdere parțiala; alte dauneinterese pentru pierdere nu sunt datorate.

5. în caz de întârziere, daca cel în drept face dovada ca din aceasta întârziere a rezultat un prejudiciu, transportatorul este ținut sa plătească daune care nu pot depăși prețul transportului.

6. O despăgubire mai mare nu poate fi pretinsa decât în caz de declarare a valorii mărfii sau de declarare de interes special la predare, conform articolelor 24 și 26.

Art. 24

Expeditorul poate sa declare în scrisoarea de trăsură, contra plății unui supliment de preț convenit, o valoare a mărfii care depășește limita menționata în paragraful 3 al articolului 23 și, în acest caz, valoarea declarata înlocuiește aceasta limita.

Art. 25

1. în caz de avarie, transportatorul plătește contravaloarea deprecierei mărfii, calculata pe baza valorii stabilite în conformitate cu articolul 23 paragrafele 1, 2 și 4.
2. Totuși, despăgubirea nu poate să depășească:
 - a) dacă totalul expediției este depreciat prin avarie, suma care ar fi trebuit plătită în caz de pierdere totală;
 - b) dacă numai o parte a expediției a fost depreciată prin avarie, suma care ar trebui plătită în caz de pierdere a părții depreciate.

Art. 26

1. Expeditorul poate fixa, făcând mențiunea respectivă în scrisoarea de trăsură și contra plății un supliment de preț stabilit convenit, suma care reprezintă un interes special la eliberare, pentru cazul unei pierderi sau avarii și pentru cazul depășirii termenului convenit.
2. Dacă a fost făcută o declarație de interes special la eliberare, poate fi cerută - independent de despăgubirile prevăzute în articolele 23, 24 și 25 și până la concurența contravalorii interesului declarat - o despăgubire egală cu paguba suplimentară pentru care s-a făcut dovada.

Art. 27

1. Cel în drept poate să pretindă pentru pagubele suferite dobânzi. Aceste dobânzi, calculate la 5% pe an, curg din ziua reclamației adresate în scris transportatorului, sau, dacă nu a existat o reclamație, din ziua introducerii acțiunii în justiție.
2. Dacă elementele care servesc ca bază de calcul al despăgubirii nu sunt exprimate în moneda țării în care se cere plata, convertirea va fi făcută la cursul zilei și locului plății despăgubirii.

Art. 28

1. în cazurile în care, potrivit legii aplicabile, pierderea, avaria sau întârzierea survenită în cursul unui transport supus prezentei convenții, pot da loc unei reclamații extracontractuale, transportatorul se poate prevala de dispozițiile prezentei convenții care exclud răspunderea sa sau care determină ori limitează despăgubirile datorate.
2. în cazul când, pentru pierdere, avarie sau întârziere intervine răspunderea extracontractuală a uneia dintre persoanele pentru care transportatorul răspunde potrivit prevederilor articolului 3, aceasta persoană poate, de asemenea, să se prevaleze de dispozițiile prezentei convenții care exclud răspunderea transportatorului sau care determină ori limitează despăgubirile datorate.

Art. 29

1. Transportatorul nu are dreptul să se prevaleze de dispozițiile prezentului capitol care exclud sau limitează răspunderea sa sau care răstoarnă sarcina probei, dacă

paguba a fost provocata din dolul sau dintr-o culpa care ii este imputabila și care, în conformitate cu legea tarii căreia ii aparține organul de jurisdicție sesizat, este considerata echivalenta cu un dol.

2. Același lucru este valabil și daca faptele săvârșite cu dol sau culpa sunt ale prepușilor transportatorului sau ale oricărei alte persoane la serviciile cărora el recurge pentru executarea transportului, daca acești prepuși sau persoane lucrează în exercițiul funcțiunii lor. în acest caz, prepușii sau celelalte persoane nu au dreptul de a se prevala, în ceea ce privește răspunderea lor, de dispozițiile din prezentul capitol, menționate în paragraful 1.

Cap. V

Reclamații și acțiuni

Art. 30

1. Daca destinatarul a primit marfa fără sa fi constatat starea ei în contradictoriu cu transportatorul sau daca cel mai târziu în momentul eliberării, când este vorba de pierderi ori avarii aparente, sau în termen de 7 zile de la data eliberării în afara de duminici și sărbători legale, când este vorba de pierderi sau avarii neaparente, nu a făcut rezerve transportatorului, indicând natura generala a pierderii sau avariei, se prezuma, până la proba contrarie, ca a primit marfa în starea descrisa în scrisoarea de trăsură. Rezervele arătate mai sus trebuie sa fie făcute în scris daca este vorba de pierderi sau de avarii neaparente.

2. Daca starea mărfii a fost constatata în mod contradictoriu de către destinatar și transportator, dovada contrarie rezultatului acestei constatări nu poate fi făcuta decât daca este vorba de pierderi sau de avarii neaparente și daca destinatarul a adresat rezervele sale în scris transportatorului în termen de 7 zile, în afara duminicilor și a sărbătorilor legale, de la data acestei constatări.

3. O depășire a termenului de eliberare poate da loc la despăgubiri numai daca a fost adresata o rezerva în scris, în termen de 21 de zile de la data punerii mărfii la dispoziția destinatarului.

4. Data eliberării sau, după caz, cea a constatării sau cea a punerii mărfii la dispoziție nu se include în termenele prevăzute în prezentul articol.

5. Transportatorul și destinatarul trebuie sa-și acorde în mod reciproc toate înlesnirile rezonabile pentru constatarile și verificările necesare.

Art. 31

1. Pentru toate litigiile decurgând din transporturile supuse prezentei convenții, reclamantul poate sa sesizeze, în afara organelor de jurisdicție ale tarilor contractante, desemnate de comun acord de către părți, organele de jurisdicție din tara pe teritoriul căreia:

- a) se afla reședința obișnuita a pârâtului, sediul sau principal sau sucursala ori agenția prin intermediul căreia contractul de transport a fost încheiat; sau
- b) este situat locul preluării mărfurilor sau a celui prevăzut pentru eliberarea

mărfurilor, și nu poate sesiza decât aceste organe de jurisdicție.

2. Dacă în cazul unui litigiu din cele arătate la paragraful 1 din prezentul articol este în curs de judecata o acțiune la un organ de jurisdicție competent potrivit prevederilor acestui paragraf sau dacă într-un asemenea litigiu s-a pronunțat o hotărâre de către un astfel de organ de jurisdicție, nu mai poate fi introdusă o nouă acțiune pentru aceeași cauză între aceleași părți cu excepția cazului în care hotărârea organului de jurisdicție la care a fost introdusă prima acțiune nu este susceptibilă de a fi executată în țara în care este introdusă noua acțiune.

3. Dacă într-un litigiu prevăzut în paragraful 1 din prezentul articol o hotărâre dată de un organ de jurisdicție al unei țări contractante a devenit executorie în această țară, ea devine de asemenea executorie în fiecare dintre celelalte țări contractante, imediat după îndeplinirea formalităților prevăzute în acest scop în țara interesată. Aceste formalități nu pot duce la o revizuire a cauzei.

4. Dispozițiile paragrafului 3 din prezentul articol se aplică hotărârilor pronunțate contradictoriu, celor pronunțate în lipsa și tranzacțiilor judiciare, dar nu se aplică hotărârilor judecătorești care sunt cu execuție provizorie, nici hotărârilor prin care se acordă, în afara cheltuielilor de judecată, daune-interese împotriva unui reclamant ca urmare a respingerii totale sau parțiale a acțiunii sale.

5. Pentru asigurarea plății cheltuielilor ocazionate de acțiunile în justiție, cauzate de transporturile supuse prezentei convenții, nu se poate solicita cauțiune cetățenilor țărilor contractante care își au domiciliul sau un sediu în una dintre aceste țări.

Art. 32

1. Acțiunile derivând din transporturile supuse prezentei convenții se prescriu în termen de un an. Totuși, în caz de dol sau de culpă considerată de legea țării căreia îi aparține organul de jurisdicție sesizat ca echivalentă cu dolul, termenul de prescripție este de 3 ani. Termenul de prescripție curge:

a) în caz de pierdere parțială, de avarie sau de întârziere, din ziua în care marfa a fost eliberată;

b) în caz de pierdere totală, începând de la a treizecea zi după expirarea termenului convenit sau,

dacă nu a fost convenit nici un termen, începând de la a șaiszecea zi de la primirea mărfii de către transportator;

c) în toate celelalte cazuri, începând de la expirarea unui termen de 3 luni de la data încheierii contractului de transport. Ziua indicată mai sus ca punct de plecare al prescripției acțiunii nu este cuprinsă în termen.

2. O reclamație scrisă suspendă prescripția până în ziua în care transportatorul respinge reclamația în scris și restituie documentele care erau anexate. În caz de acceptare parțială a reclamației, prescripția nu-și reia cursul sau decât pentru partea din reclamație, care rămâne litigioasă. Dovada primirii reclamației sau a răspunsului și a restituirii documentelor cade în sarcina părții care invocă acest fapt. Reclamațiile ulterioare având același obiect nu suspendă prescripția.

3. Sub rezerva dispozițiilor paragrafului 2 de mai sus, suspendarea prescripției este

reglementata potrivit legii tarii căreia îi aparține organul de jurisdicție sesizat. Aceasta prevedere se aplica și în cazul întreruperii prescripției.

4. Acțiunea prescrisă nu mai poate fi exercitată nici sub forma de cerere reconvențională sau de excepție.

Art. 33

Contractul de transport poate să conțină o clauză atribuind competența unui tribunal arbitral, cu condiția ca această clauză să prevadă ca tribunalul arbitral să aplice dispozițiile prezentei convenții.

Cap. VI

Dispoziții referitoare la transportul efectuat de transportatori succesivi

Art. 34

Dacă un transport care face obiectul unui contract unic este executat în mod succesiv de către mai mulți transportatori rutieri, fiecare dintre aceștia își asumă răspunderea executării transportului total, transportatorul al doilea și fiecare dintre transportatorii următori devenind, prin primirea de către ei a mărfii și a scrisorii de trăsură, părți la contract, în condițiile prevăzute în scrisoarea de trăsură.

Art. 35

1. Transportatorul care preia marfa de la transportatorul precedent îi remite acestuia o confirmare de primire datată și semnată. El trebuie să-și înscrie numele și adresa sa pe al doilea exemplar al scrisorii de trăsură. Dacă este cazul, el completează pe acest exemplar, cit și pe confirmarea de primire, rezervele sale de natura celor prevăzute în articolul 8 paragraful 2.

2. Dispozițiile articolului 9 se aplică relațiilor dintre transportatorii succesivi.

Art. 36

Atât timp cât nu este vorba de o cerere reconvențională sau o excepție formulată în fața unei instanțe, referitoare la o acțiune întemeiată pe același contract de transport, acțiunea privind răspunderea pentru pierdere, avarie sau întârziere nu poate fi îndreptată decât împotriva primului transportator, ultimului transportator sau transportatorului care a executat partea din transport pe parcursul căruia s-a produs faptul care a cauzat pierderea, avaria sau întârzierea; acțiunea poate fi îndreptată în același timp împotriva mai multora dintre acești transportatori.

Art. 37

Transportatorul care a plătit despăgubiri, în conformitate cu dispozițiile prezentei convenții, are dreptul de regres, pentru suma plătită, împreună cu dobânzile și cheltuielile suportate, contra transportatorilor care au participat la executarea contractului de transport conform dispozițiilor următoare:

a) transportatorul prin fapta căruia s-a produs paguba trebuie să suporte singur

- despăgubirea plătită de el sau de un alt transportator;
- b) dacă paguba s-a produs prin fapta a doi sau mai mulți transportatori, fiecare dintre ei trebuie să plătească o sumă proporțională cu partea sa de răspundere; dacă evaluarea părților de răspundere este imposibilă, fiecare dintre ei este răspunzător proporțional cu partea de remunerare a transportului care îi revine;
- c) dacă nu se poate stabili care dintre transportatori răspunde pentru paguba, despăgubirea se repartizează între toți transportatorii, în proporția fixată la litera b.

Art. 38

Dacă unul dintre transportatori nu este solvabil, partea de despăgubire care îi incumbă și pe care nu a plătit-o se repartizează între toți ceilalți transportatori, proporțional cu remunerarea lor.

Art. 39

1. Transportatorul împotriva căruia se exercită un regres potrivit prevederilor articolelor 37 și 38 nu poate contesta valabilitatea plății efectuate de către transportatorul care exercită regresul, dacă despăgubirea a fost stabilită prin hotărâre judecătorească, cu condiția să fi fost informat legal asupra procesului și să fi avut posibilitatea să intervină.

2. Transportatorul care voințe să exercite dreptul său în regres poate să-l formuleze înaintea tribunalului competent al țării în care unul dintre transportatorii interesată își are reședința obișnuită, sediul sau principal sau sucursala ori agenția prin intermediul căreia a fost încheiat contractul de transport. Regresul poate fi exercitat împotriva tuturor transportatorilor interesați, printr-o singură acțiune.

3. Dispozițiile articolului 31 paragrafele 3 și 4 se aplică hotărârilor judecătorești privind acțiunile în regres prevăzute în articolele 37 și 38.

4. Dispozițiile articolului 32 sunt aplicabile acțiunilor în regres între transportatori. Totuși, prescripția curge fie din ziua pronunțării unei hotărâri judecătorești definitive, prin care se fixează despăgubirile care urmează să fie plătite în virtutea dispozițiilor prezentei convenții, fie, în cazul în care o astfel de hotărâre nu există, începând din ziua plății efective.

Art. 40

Transportatorii sunt liberi să convină între ei asupra unor dispoziții derogatorii de la cele prevăzute în articolele 37 și 38.

Cap. VII

Nulitatea stipulațiilor contrare convenției

Art. 41

1. Sub rezerva dispozițiilor articolului 40, este nulă și fără nici un efect orice stipulație care, direct sau indirect, ar deroga de la dispozițiile prezentei convenții. Nulitatea unor astfel de stipulații nu atrage nulitatea celorlalte prevederi ale

contractului.

2. în special vor fi nule toate clauzele prin care s-ar ceda transportatorului beneficiul asigurării mărfii sau orice alta clauza analoaga, ca și orice clauza care schimba sarcina probei.

Cap. VIII

Dispoziții finale

Art. 42

1. Prezenta convenție este deschisa pentru semnare sau aderare tarilor membre ale Comisiei Economice pentru Europa și tarilor admise la comisie cu titlu consultativ conform paragrafului 8 al mandatului acestei comisii.

2. Tarile susceptibile sa participe la anumite lucrări ale Comisiei Economice pentru Europa, conform paragrafului 11 al mandatului acestei comisii, pot deveni părți contractante la prezenta convenție, aderând la ea după intrarea sa în vigoare.

3. Convenția va fi deschisa pentru semnare până la 31 august 1956 inclusiv. După aceasta data, ea va fi deschisa pentru aderare.

4. Prezenta convenție va fi ratificata.

5. Ratificarea sau aderarea va fi efectuata prin depunerea unui instrument la secretarul general al Organizației Națiunilor Unite.

Art. 43

1. Prezenta convenție va intra în vigoare în a nouăzecea zi după ce cinci dintre tarile menționate în paragraful 1 al articolului 42 vor fi depus instrumentul de ratificare sau de aderare.

2. Pentru fiecare tara care o va ratifica sau va adera la ea după ce cinci tari vor fi depus instrumentul de ratificare sau de aderare, prezenta convenție va intra în vigoare în a nouăzecea zi după depunerea instrumentului de ratificare sau de aderare a tarii respective.

Art. 44

1. Fiecare parte contractanta va putea denunța prezenta convenție printr-o notificare adresata secretarului general al Organizației Națiunilor Unite.

2. Denunțarea va intra în vigoare la 12 luni de la data primirii notificării de denunțare de către secretarul general.

Art. 45

Daca după intrarea în vigoare a prezentei convenții numărul părților contractante va scădea, ca urmare a denunțărilor, la mai puțin de cinci, prezenta convenție va înceta sa mai fie în vigoare, începând cu data la care ultima dintre aceste denunțări va deveni valabila.

Art. 46

1. Orice tara va putea, în momentul depunerii instrumentului de ratificare sau de aderare sau la orice data ulterioara, sa declare, prin notificare adresata secretarului general al Organizației Națiunilor Unite, ca prezenta convenție va fi aplicabila, la totalitatea sau numai la o parte a teritoriilor pe care le reprezintă pe plan internațional. Convenția va fi aplicabila teritoriului sau teritoriilor menționate în notificare dopa a nouazecea zi din momentul primirii acestei notificări de către secretarul general sau, daca la aceasta data convenția încă nu a intrat în vigoare, de la data intrării sale în vigoare.

2. Orice tara care va fi făcut, conform paragrafului precedent, o declarație având drept efect aplicarea acestei convenții pe un teritoriu pe care ea îl reprezintă pe plan internațional, va putea, conform articolului 44, sa denunțe convenția în ceea ce privește numitul teritoriu.

Art. 47

Orice litigiu între doua sau mai multe părți contractante privind interpretarea sau aplicarea prezentei convenții, pe care părțile nu au putut sa-l reglementeze prin tratative sau prin alt mijloc, va putea fi adus, la cererea oricăreia dintre părțile contractante interesate, înaintea Curții Internaționale de Justiție, pentru a fi soluționat de aceasta.

Art. 48

1. Fiecare parte contractanta va putea, în momentul când va semna sau ratifica prezenta convenție sau va adera la ea, sa declare ca ea nu se considera legata de prevederile articolului 47 al convenției. Celelalte părți contractante nu vor fi legate prin articolul 47 fata de orice parte contractanta care a formulat o astfel de rezerva.

2. Orice parte contractanta care a formulat o rezerva conform paragrafului 1 va putea în orice moment sa ridice aceasta rezerva printr-o notificare adresata secretarului general al Organizației Națiunilor Unite.

3. Nici o alta rezerva la prezenta convenție nu va fi admisa.

Art. 49

1. După ce prezenta convenție va fi fost în vigoare timp de 3 ani, orice parte contractanta va putea, prin notificare adresata secretarului general al Organizației Națiunilor Unite, sa ceara convocarea unei conferințe cu scopul de a revizui prezenta convenție. Secretarul general va notifica aceasta cerere tuturor părților contractante și va convoca o conferință de revizuire daca, într-un termen de 4 luni de la data notificării adresate de el, cel puțin un sfert din numărul părților contractante ii notifica acordul lor fata de aceasta cerere.

2. Daca o conferință este convocata conform paragrafului precedent, secretarul general va înștiința despre aceasta toate părțile contractante și le va invita sa prezinte, în termen de 3 luni, propuneri care ar dori sa fie examinate de conferință. Secretarul general va comunica tuturor părților contractante ordinea de zi provizorie a conferinței, precum și textul acestor propuneri, cel mai târziu până la 3 luni înainte de deschiderea conferinței.

3. Secretarul general va invita la orice conferință convocata conform prezentului articol toate tarile la care se refera paragraful 1 al articolului 42, precum și tarile devenite părți contractate prin aplicarea paragrafului 2 al articolului 42.

Art. 50

În afara de notificările prevăzute în articolul 49, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite va notifica tarilor vizate de paragraful 1 al articolului 42, cit și tarilor devenite părți contractante prin aplicarea paragrafului 2 al articolului 42:

- a) ratificarea și aderările conform articolului 42;
- b) datele intrării în vigoare a prezentei convenții, în conformitate cu articolul 43;
- c) denunțările conform articolului 44;
- d) abrogarea prezentei convenții conform articolului 45;
- e) notificările primite conform articolului 46;
- f) declarațiile și notificările primite conform paragrafelor 1 și 2 ale articolului 48.

Art. 51

După 31 august 1956, originalul prezentei convenții va fi depus la secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, care va trimite copii certificate fiecăreia dintre tarile vizate în paragrafele 1 și 2 ale articolului 42.

Drept care subsemnații, valabil împuterniciți, au semnat prezenta convenție.

Încheiata la Geneva, la nouăsprezece mai una mie noua sute cincizeci și șase, într-un singur exemplar, în limbile engleza și franceza, ambele texte având aceeași valabilitate.